

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Pomorskie Forum Terytorialne

podsumowanie V posiedzenia

Życie dobre bo ... Pomorskie

Gdańsk, 9 grudnia 2016 roku

Piąte spotkanie *Pomorskiego Forum Terytorialnego* odbyło się **9 grudnia 2016 r. na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego**. Temat spotkania ujęty w hasło **Życie dobre bo... Pomorskie** skłonił organizatorów do poszerzenia dotychczasowego grona uczestników. Poza stałymi członkami PFT lub ich zastępcami, do udziału zostali zaproszeni przedstawiciele m.in. świata nauki, kultury, biznesu i mediów.

Wprowadzeniem do dyskusji były dwa wystąpienia. Pani Marta Jankowska z PBS, prof. Cezary Obracht-Prondzyński i dr Krzysztof Stachura z Wydziału Nauk Społecznych UG zaprezentowali wnioski z badania wykonanego na zlecenie Samorządu Województwa pn. *Warunki i jakość życia w województwie pomorskim Raport z badań 2000-2015*. Druga prezentacja na *Forum* dotyczyła wyników badania autorstwa organizacji Social Progress Imperative w partnerstwie z m.in. Dyrekcją Generalną ds. Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej i firmą Deloitte. Zwieńczeniem tego badania jest Indeks Rozwoju Społecznego zaprezentowany na spotkaniu przez Panią Agnieszkę Dawydzik i Pana Rafała Rudzkiego z Deloitte. Posiedzeniu przewodniczył Marszałek Województwa Pomorskiego Pan Mieczysław Struk, który otworzył i moderował dyskusję.

Pomorzenie - tacy sami jak reszta kraju, a jednak różni

Paradoks pomorskiego społeczeństwa polega na tym, że mimo wielu podobieństw z innymi mieszkańcami Polski, Pomorzanie mają sporo cech ich wyróżniających i specyficznych. Jako mieszkańcy regionu są dość jednorodni, choć pod wieloma względami różnią się od siebie, zwłaszcza w zależności od miejsca zamieszkania. Można tu mówić o specyficznym modelu *hybrydy kulturowej*, w której trwają procesy konstruowania tożsamości odwołujących się do różnorodnego dziedzictwa.

Jesteśmy najmłodszym społeczeństwem i będziemy się najwolniej starzeć

Dzięki dodatniemu przyrostowi naturalnemu, najwyższemu wskaźnikowi dzietności i dodatniemu saldu migracji Pomorze jest w relatywnie lepszej sytuacji demograficznej niż reszta kraju, co nie oznacza jednak, że w przyszłości nie będzie się borykało z problemami ludnościowymi. Jednocześnie widać zróżnicowaną przestrzennie dynamikę liczby ludności oraz nierównomiernie zachodzący proces zmiany struktury pokoleniowej wewnątrz regionu. Pod względem ludnościowym najszybciej będzie rozwijać się metropolia i jej bezpośrednie otoczenie. Będzie temu towarzyszyć depopulacja obszarów peryferyjnych. Zagrożeniem procesów demograficznych jest utrzymująca się znacząca emigracja zagraniczna, dlatego chcąc utrzymać potencjał demograficzny, województwo powinno rozwinąć politykę imigracyjną.

Tak, jak nie ma dobrej jakości życia bez rozwoju, tak nie ma rozwoju bez dobrych warunków życia i wysokiej jego jakości

Mechanizm kształtowania jakości życia opiera się na różnicy między poziomem aspiracji, a postrzeganiem rzeczywistości. Wysoka jakość życia jest celem polityki rozwoju, jednak władze samorządowe nie mają możliwości wpływania na wszystkie aspekty tworzące realia, w których żyjemy.

Pomorzanie są bogatsi i bardziej zadowoleni z sytuacji finansowej (choć mieszka tu też wiele osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej), ale mieszkańcy innych województw podnoszą swój poziom materialny i zadowolenie z niego relatywnie szybciej. W efekcie, dystans regionu – w stosunku do innych – maleje. Jednocześnie, w porównaniu z innymi województwami w pomorskim jest stosunkowo wysokie zagrożenie różnego rodzaju ubóstwem.

Region utrzymuje wysoką atrakcyjność osiedleńczą, zwłaszcza na obszarze metropolii. Mieszkańcy różnią się między sobą w zależności od tego, czy mieszkają w metropolii, czy w pozostałej części województwa, w mieście, czy na wsi. *Pęknięcie* pomiędzy obszarem metropolitarnym i tzw. interiolem najlepiej widać w sferze warunków życia. Poszukując rozwiązania jak to wykorzystać oraz jak przeciwdziałać temu, by otoczenie nie oddziaływało negatywnie na metropolię (tzn. *nie ścigało jej w dół*), należy mieć na względzie wdrażanie polityki spójności UE.

Na dobrą jakość życia w regionie wpłynęła radykalna poprawa na rynku pracy – ponad 30% wzrost liczby pracujących w ostatniej dekadzie i spadek stopy bezrobocia do rekordowo niskiego poziomu

niewielko ponad 7%. Z *Diagnozy Społecznej* wynika, że przy określaniu poziomu satysfakcji z wykonywanej pracy maleje znaczenie wynagrodzenia na rzecz motywatorów pozapłacowych. W sytuacji rywalizacji o pracownika, tego rodzaju zachęty będą odgrywały coraz ważniejszą rolę. Już w tej chwili widać, że deficyty rynku pracy przekładają się na problemy przedsiębiorców, a więc i gospodarki regionu.

Jednym z elementów, które mogą poprawić sytuację na rynku pracy jest imigracja. Na Pomorzu mamy do czynienia z występowaniem tzw. dualnego rynku pracy, którego specyfiką jest podział miejsc pracy na *dobrze* i *gorsze* - mniej atrakcyjne, mniej płatne, mniej stabilne, mniej prestiżowe – często zajmowane przez imigrantów. Wdrożeniu polityki proimigracyjnej sprzyja fakt, że mieszkańcy regionu są wyraźnie bardziej otwarci i tolerancyjni wobec innych narodowości w porównaniu do innych regionów kraju. W obliczu deficytów na rynku pracy, powinno nastąpić większe otwarcie na pracowników z zagranicy, zwłaszcza z bliskiej nam kulturowo Ukrainy, których dotychczasowa obecność pokazuje, że wykonują oni swoją pracę sumiennie, szybko dostosowują się do otoczenia i nie sprawiają na razie problemów. Państwo nie prowadzi jednak skutecznej polityki migracyjnej, na co wskazują m.in. zbyt skomplikowane i długotrwałe formalności towarzyszące uzyskaniu pozwolenia na pracę i pobyt. Brakuje podejścia kompleksowego ułatwiającego asymilację. Dotyczy to m.in. tworzenia warunków dla przyjmowania całych rodzin (nie zaś wyłącznie młodych mężczyzn, tak jak ma to obecnie miejsce), zapewnienia możliwości nauki języka polskiego, czy też szeregu innych działań ukierunkowanych zarówno na imigrantów, jak i skierowanych do środowiska, którego stają się częścią. W tym miejscu należy również wspomnieć o aktach agresji na tle narodowościowym, w tym wobec studentów z zagranicy. Dobrym przykładem wykorzystania potencjału imigrantów jest gdański model integracji, który powinien zostać zaadoptowany na potrzeby całego regionu. Nie należy również zapominać o potencjale imigracji wewnętrznej, w związku z czym potrzebny jest plan działań, który pomógłby *sprzedać* atuty województwa młodym i wykształconym mieszkańcom innych regionów Polski.

W Słupsku są najbardziej zadowoleni z życia mieszkańcy

Z badania wynika, że Słupsk jest regionalnym liderem pod względem zadowolenia mieszkańców z jakości życia (choć statystyki pokazują spadającą liczbę ludności). Interesującym jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, z czego to wynika? Z pewnością Słupsk stawał się w ostatnich latach coraz atrakcyjniejszym miejscem do osiedlenia, czego dowodem jest pojawiająca się coraz częściej skłonność mieszkańców do powrotu do miasta. Widoczne jest to zwłaszcza wśród studentów studiujących w Trójmieście, którzy jeszcze kilka lat temu zamierzali pozostać w metropolii. Słupsk

staje się też popularniejszym miejscem pobierania nauki, o czym świadczy fakt, że Akademia Pomorska po raz pierwszy w tym roku zanotowała wzrost naboru liczby studentów. Uczelnia ta kieruje swoją ofertę do absolwentów techników i w ten sposób zamierza ich zatrzymać na miejscu.

Konieczne jest przejście na wyższy poziom rozwoju

Jednym z najważniejszych czynników konkurencyjności obszarów są warunki mieszkaniowe. Istotne jest jednak, by oferta ta nie była przygotowana i kierowana wyłącznie do osób o niskich dochodach, ale również uwzględniała potrzeby obecnych i potencjalnych mieszkańców o wyższym statusie majątkowym (w odpowiedzi na oczekiwania np. inwestorów zagranicznych). Przejście na wyższy poziom rozwoju wymaga zapewnienia lepszych, kompleksowych warunków życia. Świat biznesu, w którego jest to interesie, powinien włączyć się w kształtowanie takich warunków na równi ze światem administracji publicznej, który chcąc zachęcić mieszkańców do pozostania lub osiedlenia w regionie powinien pamiętać, że niezaspokojone aspiracje obywateli przyczyniają się do emigracji. Zmiany pokoleniowe, w tym zwłaszcza ewolucje postaw pokoleń Y i Z przejawiają się przede wszystkim w zmianie stosunku do życia, tj. nastawieniu nie tylko na uwarunkowania ekonomiczne – posiadanie, lecz również społeczne – doświadczanie. Tę zmianę postaw uwzględniają coraz liczniej powstające indeksy rozwojowe, w tym Indeks Rozwoju Społecznego, który jest przykładem miernika mocno wykraczającego poza aspekty wyłącznie ekonomiczne.

Mieszkańców się ma, obywateli trzeba wykreować

Istotnym czynnikiem wpływającym, na jakość życia jest poziom rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego. Mozaika ludnościowa (zróżnicowane kapitały ludzkie, społeczne, kulturowe), jaka cechuje przestrzeń województwa sprawia, iż istotne jest wieloaspektowe analizowanie społeczeństwa i – w oparciu o tę wiedzę – modelowanie go. Pomorskie jest regionem dobrze zarządzanym, ale nie powinno się szczędzić środków na badanie społeczeństwa, stąd pomysł powołania Pomorskiego Obserwatorium Procesów Społecznych.

Raport pt. *Warunki i jakość życia w województwie pomorskim Raport z badań 2000-2015* znajduje się pod linkiem:

<http://psme.pomorskie.eu/raporty-2016>

Informacje o Indeksie Rozwoju Społecznego dla regionów UE 2016 znajdują się w następującej lokalizacji:

<https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/press-releases/articles/social-progress-index-2016-informacja-prasowa.html>

Wyszukiwarka wyników Indeksu dla wszystkich regionów UE:

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/social_progress

Notka metodologiczna dla Indeksu Rozwoju Społecznego dla regionów UE 2016:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/information/maps/methodological_note_eu_spi.pdf

Raporty ze spotkań Pomorskiego Forum Terytorialnego znajdują się w następującej lokalizacji:

<http://psme.pomorskie.eu/raporty-z-pft>

Członkowie Pomorskiego Forum Terytorialnego

Paweł Adamowicz	Prezydent Miasta Gdańska
Jerzy Auksztol	Dyrektor Urzędu Statystycznego w Gdańsku
Robert Biedroń	Prezydent Miasta Słupska
Jacek Bigda	Profesor w Zakładzie Biologii Komórki, Międzyuczelniany Wydział Biotechnologii UG i GUMed
Piotr Dominiak	Prorektor ds. internacjonalizacji i innowacji PG
Dariusz Drelich	Wojewoda Pomorski
Czesław Elzanowski	Przewodniczący Komisji Strategii Rozwoju i Polityki Przestrzennej Sejmiku Województwa Pomorskiego
Arseniusz Finster	Burmistrz Miasta Chojnice
Maciej Grabski	Prezes Zarządu Olivia Business Centre Sp. z o.o.
Sławomir Halbryt	Prezes Zarządu Sescom S.A.
Jacek Karnowski	Prezydent Miasta Sopotu
Krzysztof Koczurowski	Prezes Zarządu PBS Sp. z o.o.
Jan Kozłowski	Marszałek Województwa Pomorskiego w latach 2002-2010, Poseł do Parlamentu Europejskiego w latach 2010-2014, Doradca Marszałka Województwa Pomorskiego
Piotr Lorens	Profesor na Katedrze Urbanistyki i Planowania Regionalnego, Wydział Architektury PG
Adam Niemkiewicz	Prezes Zarządu Stowarzyszenia „Morena”
Cezary Obracht-Prondzyński	Profesor w Zakładzie Antropologii Społecznej, Wydział Nauk Społecznych UG
Marcin Jastrzębski	Prezes Zarządu Grupy Lotos S.A.
Mirosław Pobłocki	Prezydent Miasta Tczewa
Iwona Sagan	Profesor na Katedrze Geografii Ekonomicznej, Wydział Oceanografii i Geografii UG
Henryk Stasiński	Prezes Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość”
Mieczysław Struk	Marszałek Województwa Pomorskiego
Wojciech Szczurek	Prezydent Miasta Gdyni
Jan Szomburg	Prezes Zarządu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową
Jan Zarębski	Marszałek Województwa Pomorskiego w latach 1999-2002, Prezes Zarządu Gdańskiego Klubu Biznesu
Jacek Zaucha	Profesor na Katedrze Makroekonomii, Wydział Ekonomiczny UG

Uczestnicy V spotkania Pomorskiego Forum Terytorialnego

Tadeusz Adamejtis	Pełnomocnik Marszałka Województwa Pomorskiego
Jerzy Auksztol	Dyrektor Urzędu Statystycznego w Gdańsku
Marek Biernacki	Zastępca Prezydenta Miasta Słupska
Iwona Borkowska	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Marek Byczkowski	Kaszubski Uniwersytet Ludowy
Krzysztof Czopek	Dyrektor Departamentu Infrastruktury UMWP
Agnieszka Dawydzik	Deloitte
Czesław Elzanowski	Przewodniczący Komisji Strategii Rozwoju i Polityki Przestrzennej Sejmiku Województwa Pomorskiego
Paweł Golał	Europejskie Centrum Solidarności
Waldemar Gregus	Dyrektor Wydziału Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta w Chojnicach
Łukasz Grzędzicki	Dyrektor Kancelarii Sejmiku Województwa Pomorskiego
Magdalena Hajdysz	Gdański Teatr Szekspirowski
Sławomir Halbryt	Prezes Zarządu Sescom S.A.
Joanna Jakubowska	Pomorska Rada Działalności Pożytku Publicznego
Marta Jankowska	PBS Sp. z o.o.
Iwona Jażewicz	Akademia Pomorska w Słupsku
Krzysztof Koczurowski	Prezes Zarządu PBS Sp. z o.o.
Jan Kozłowski	Doradca Marszałka Województwa Pomorskiego
Oksana Krawczyszyn	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Adam Krawiec	Dyrektor Departamentu Edukacji i Sportu UMWP
Radomir Matczak	Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP
Adam Mikołajczyk	Dyrektor Departamentu Rozwoju Gospodarczego UMWP
Maria Michaluk	Zastępca Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Gdańsku
Kazimierz Netka	Dziennik Bałtycki
Cezary Obracht-Prondzyński	Uniwersytet Gdański
Marek Olechnowicz	Przewodniczący Pomorskiej Rady Organizacji Pozarządowych
Paweł Orłowski	Członek Zarządu Województwa Pomorskiego
Anna Pilachowska	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Grażyna Pilarczyk	Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej i Informacji Urzędu Miasta Gdyni
Mirosław Pobłocki	Prezydent Miasta Tczewa
Rafał Rudzki	Deloitte
Iwona Sagan	Uniwersytet Gdański
Marzena Sobczak	Dyrektor Departamentu Środowiska i Rolnictwa UMWP
Barbara Spigarska	Muzeum Narodowe w Gdańsku
Krzysztof Stachura	Uniwersytet Gdański
Henryk Stasiński	Prezes Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość”
Marek Sterlingow	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Mieczysław Struk	Marszałek Województwa Pomorskiego
Przemysław Susmarski	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Włodzimierz Szordykowski	Pełnomocnik Marszałka Województwa Pomorskiego
Joanna Witkowska	Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy
Jan Zarębski	Prezes Zarządu Gdańskiego Klubu Biznesu
Jacek Zaucha	Uniwersytet Gdański